

Motion till riksdagen 2025/26:2338

av **Olle Thorell m.fl. (S)**

Översyn av förutsättningarna att förebygga och bekämpa massförekomst av översvämningsmygg

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna att förebygga och bekämpa massförekomst av översvämningsmygg även i nya riskområden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Under sommaren 2025 har invånare i Surahammars kommun drabbats hårt av massförekomst av översvämningsmygg. Det har inte bara handlat om områden nära vattendrag utan över hela Kolbäcksådalen har boende vittnat om svåra problem. Flera hundra klagomål har kommit in till kommunens miljökontor. Barn har inte kunnat vara ute och leka, äldre har fått avstå från sina vardagliga promenader och fritidsaktiviteter har ställts in. Även djur på bete – kor, hästar, får och getter – har drabbats utan möjlighet att söka skydd. Myggplågan har på ett mycket påtagligt sätt försämrat livskvaliteten för tusentals människor och djur under många veckor denna sommar.

Att det finns mygg i Sverige är i sig inget märkligt. Den som bor nära vatten får räkna med viss myggförekomst. Men årets situation i Surahammars kommun har varit exceptionell. Aldrig tidigare har en sådan omfattande myggplåga upplevts i bygden, och

den kan bara jämföras med de problem som tidigare drabbat Nedre Dalälven, bland annat i Sala och Avesta kommuner.

Klimatförändringarna innebär fler och mer intensiva regn, mer oförutsägbara översvämningar och snabbare skiftningar i vattennivåer. Det skapar grunda vattensamlingar där översvämningsmygg kan föröka sig i enorma mängder. Ett varmare klimat gör dessutom att fler generationer hinner kläckas under en säsong. Det här problemet kommer därför med största sannolikhet inte att stanna vid Surahammars kommun, utan drabba fler orter runt om i Sverige i framtiden.

Biologisk bekämpning med det bakteriebaserade preparatet Bti är den metod som används mot översvämningsmygg. Men för att vara effektiv måste den genomföras i rätt tid – mot larverna i vattnet. När myggplågan väl är ett faktum går det inte längre att göra mycket åt saken. Därför krävs långsiktigt tänkande, planering och ansvarstagande från ansvariga myndigheter. Här kan systemet med förprövade riskytor spela en viktig roll. Genom att i förväg identifiera områden där bekämpning kan bli nödvändig kan tillståndsprocessen kortas ned och bekämpningen sättas in i tid, innan problemen hunnit eskalera.

Erfarenheterna från Nedre Dalälven visar tydligt att kommunerna inte kan bära ansvaret själva. Staten gick därför in med finansiering, långsiktighet och samordning. Det är också nödvändigt att kraftbolagen tar sin del av ansvaret. När vattenreglering sker ensidigt med fokus på elproduktion och maximal avkastning riskerar det att förvärra problemen genom att skapa översvämningsytor där mygg kan föröka sig. Alla kraftbolag måste ta ansvar för detta, men staten har ett särskilt ansvar att ge sina egna bolag riktlinjer. De statliga kraftbolagen måste uttryckligen åläggas att förena elproduktion med ansvar för de sociala och miljömässiga konsekvenserna av sin verksamhet.

Surahammars kommun visar att problemen inte längre är isolerade till Nedre Dalälven. Klimatförändringarna gör att fler bygder riskerar att drabbas. Precis som staten tidigare tog ansvar i Sala och Avesta måste en nationell strategi nu komma på plats. Det handlar om snabbare tillståndsprocesser, förprövade riskytor, kunskapsstöd och riktlinjer för myggsäkrade våtmarker – och om att kraftbolagen, särskilt de statliga, tar sitt ansvar. Detta är en del av Sveriges klimatanpassning och en avgörande fråga för människors och djurs livskvalitet i våra kommuner framöver.

Olle Thorell (S)

Lena Johansson (S)

Åsa Eriksson (S)